

ПРИВЛЕЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ К РАЗРАБОТКЕ ТЕСТОВ – ЭФФЕКТИВНЫЙ МЕТОД РАЗВИТИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ

Резюме

В статье рассмотрены вопросы развития познавательной активности студентов высших технических учебных заведений. Обоснован метод выбора развития творческих способностей путем привлечения студентов к разработке предметных тестовых заданий. Представлены основные аспекты экспериментального исследования, которое проводилось со студентами при овладении ими специализации «Человеко-машинный интерфейс». Доказана эффективность предложенного метода. Подан анализ обобщенных результатов экспериментального исследования.

Ключевые слова: познавательная активность, творческие способности, тестовые задания, тесты, самостоятельная работа.

Mykhailiuk Iryna

STUDENTS' INVOLVEMENT INTO THE TESTS DEVELOPMENT IS AN EFFICACIOUS METHOD OF LEARNING ACTIVITY PROGRESS

Summary

The article focuses on the learning activity progress of the students of higher technical educational establishments. The approach of choosing the creativity progress involving students to the subject test assignments writing has been grounded. The basic aspects of the pilot research the students implemented while studying the subject "Human machine interface" have been given. The efficiency of the offered approach has been proved. The analysis of the generalized pilot research results has been submitted.

Key words: learning activity, creativity progress, test assignments, tests, unsupervised work.

УДК 378.147:78

Н. І. Гречаник

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті розкривається сутність напрямів творчої самореалізації майбутнього вчителя музики в системі диригентсько-хорової підготовки.

Ключові слова: творча самореалізація, диригентсько-хорова підготовка, диригентсько-хорова діяльність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аналіз теорії та практики диригентсько-хорової підготовки як складової загальної мистецької освіти майбутнього вчителя музики дає можливість констатувати наявність у студентів потреби в професійне самовдосконалення та водночас часткової розвиненості таких важливих особистісних та професійних якостей, як саморозуміння власного «Я», спроможність до самовизначення, вміння цілепокладання, адекватного ставлення до креативності в площині хормейстерської діяльності. Тому на сьогодні процес удосконалення диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики як ядра музично-педагогічної освіти є надзвичайно актуальним. У зв'язку з цим взаємодія суб'єктів у процесі оволодіння мистецькими дисциплінами повинна ґрунтуватися на усвідомленні й опануванні музичного матеріалу не як науки, а як джерела самовдосконалення, творчої самореалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Проблему творчого становлення майбутніх учителів музики досліджували А. Зайцева, І. Краснощок, Г. Падалка, Н. Сегеда, О. Теплова, А. Ідінов та ін. У той же час деякі аспекти вдосконалення диригентсько-хорової підготовки в контексті творчої самореалізації студентів педагогічних університетів представлені в наукових доробках Л. Бірюкової, І. Заболотного, Є. Карпенко, С. Казачкова, І. Коваленко, А. Козир, А. Растригіної, Т. Смирнової, І. Шинтяпіної, В. Живова та ін.

Формулювання цілей статті. Мета нашої статті полягає в представленні на основі аналізу опрацьованих науково-методичних джерел і власного досвіду в контексті означеної проблеми змісту основних напрямів творчої самореалізації майбутніх учителів музики в системі вивчення диригентсько-хорових дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науково обґрунтованих професіограмах учителя музики поряд із загальнопедагогічними якостями вбачаються актуальними такі властивості: естетичність, художність, емоційність та продуктивність (Л. Арчажнікова, Г. Падалка та ін.). Цим автори підкреслюють, що якісна фахова продуктивність залежить не тільки від високого рівня професійно-педагогічних здібностей, але й від підпорядкованих їм творчих характеристик. Очевидно, що сьогодні музично-педагогічної думки зосереджено на ще одній важливій властивості сучасного вчителя музики, як здатність до креативності (творчості). С. Горбенко наголошує, що «креативність – це схильність учителя музики до неординарних, нестандартних підходів, прийомів, методів та форм роботи по музичному навчанню і вихованню учнів, розкриттю їх потенційних музичних здібностей, мислення, уяви, фантазії» [1, с. 32]. У зв'язку з цим сьогодні готовність до неповторності, творчості – обов'язковий атрибут успішної професійної діяльності вчителя музики.

З огляду на це специфіка диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики висуває особливі вимоги до формування основ фахової майстерності й повинна забезпечити цілісність філософсько-естетичних, психолого-педагогічних і музично-творчих аспектів. Необхідно відзначити, що на сьогодні склався стабільний підхід до освоєння студентами хормейстерської майстерності в контексті вивчення диригентсько-хорових дисциплін. Опанування взаємозалежних спеціальних дисциплін («Диригування», «Хоровий клас», «Хорознавство та практикум роботи з хором», «Хорове аранжування»), які за своїм ідейно-виховним та музично-освітнім вектором підготовки студентів до самостійної професійної діяльності є концептуальною основою виховання майбутнього вчителя музики в площині творчої самореалізації. Фундаментом диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики є формування й розвиток його готовності до успішної хормейстерської діяльності як у межах навчального процесу, так і в позакласній роботі (А. Болгарський, І. Заболотний, А. Козир, І. Шинтяпіна та ін.).

Оптимальні умови для реалізації такого підходу створює послідовно викладений цикл диригентсько-хорових дисциплін, специфіка якого полягає в тому, що він є інтегрованим та об'єднує різноманітну підготовку майбутнього фахівця через вирішення студентами ряду практичних завдань особистісно-творчого характеру. Так, наприклад, читання хорової партитури не тільки привчає студентів відтворювати звучання хорового твору на інструменті, а й одночасно вдосконалює його фортепіанну підготовку, а саме привчає грати хоровий твір за принципами вокальної органіки; хоровий спів, котрий є одним із домінуючих видів діяльності у процесі фахової підготовки студентів, шліфує їхню виконавську майстерність; хорове диригування, поєднуючи цілий комплекс набутих знань та умінь у стійку систему професійних навичок, готує студентів до самостійної інтерпретаторської активності; практикум

роботи з навчальним хором, окрім формування та розвитку суто хормейстерських здібностей, готує студентів до творчого спілкування з шкільним колективом; хорове аранжування поєднує музично-теоретичні знання майбутніх учителів музики, спрямовуючи їх у креативне русло. Така площина опанування дисциплін диригентсько-хорового циклу є основою при методичній підготовці майбутнього вчителя музики до творчої самореалізації.

Таким чином, музично-педагогічна освіта окреслює такі завдання диригентсько-хорової підготовки майбутнього спеціаліста: розвиток загальної музичної культури (А. Анісімов, І. Коваленко, Г. Сагайдак); поглиблення спеціальних якостей і здібностей (А. Болгарський, А. Кречківський, А. Козир); розширення теоретичного світогляду та наукової ерудиції як фундаменту здійснення самостійної науково-дослідної роботи (Л. Арчажнікова, С. Горбенко, І. Шинтяпіна); навчання диригентської техніки та вміння її впровадження в практику роботи з хором (І. Заболотний, Є. Карпенко, Л. Костенко, Ю. Соколова); формування художньо-творчих умінь, художнього сприймання (Г. Голик, М. Ведмедева, І. Шинтяпіна); удосконалення комунікативних здібностей та майстерності організації творчої взаємодії з хоровим колективом (Л. Бірюкова, А. Козир, Т. Смирнова).

Очевидно, що означені цілі та завдання підпорядковано одній пріоритетній вимозі фахового розвитку студентів педагогічних університетів – особистісному розвитку студента, формуванню його творчої самостійності, вихованню креативної спрямованості на самореалізацію та стійкої мотивації усвідомленого навчання.

У зв'язку з цим, ми інтерпретуємо диригентсько-хорову підготовку як керований процес формування, розвитку, оволодіння студентами в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін низкою педагогічно-хормейстерських знань, умінь та навичок, що спрямовані на якісне їх втілення в площину активної диригентсько-хорової діяльності майбутнього вчителя музики.

Як відомо, для успішного здійснення будь-якої діяльності необхідно володіти певними якостями. Про професійні характеристики творчої особистості педагога – керівника шкільного колективу писали відомі музиканти-диригенти. Так, К. Птиця зазначав, що диригент має бути педагогом-організатором, що володіє методом суспільно-художнього виховання хорового колективу в цілому та окремих його учасників, бути обдарованим музикантом-виконавцем, з яскравим артистизмом, творчою неповторністю, який міг би захопити колектив у процесі роботи і виконавської творчості. Він має бути імпровізатором, який вільно діє на кожному хоровому занятті.

На думку А. Анісімова, В. Мініна та ін., хормейстер – це, по-перше, учитель співу, по-друге, музикант, який уміє виражати свої наміри в звуці, що ґрунтуються на виявленні смислового змісту партитури і, по-третє, творець, що володіє технологією та специфікою хорового співу і творчо реалізує їх на практиці. За значущість творчих якостей у диригентсько-хоровій діяльності висловлювався також Г. Струве. Він вбачає її багатогранність у тому, що «передусім хормейстер – майстер, творець хорового колективу; потім хормейстер – «настроювач», педагог, імпровізатор, а вже потім – диригент» [4].

К. Кондрашин підкреслює важливість наявності комплексу здібностей особистості, що у своєму поєднанні утворюють «професійну придатність» представника хормейстерської справи. Відсутність будь-якої з якостей, на його думку, унеможлиблює «продуктивний вплив» фахівця у сфері диригентсько-хорової діяльності. На його думку, професійний комплекс хорового диригента охоплює волю, мануальну техніку, міміку, пантоміміку, імпровізаційну свободу, творчу самостійність [4].

А. Анісімов вважав, що для успішної диригентсько-хорової діяльності необхідні такі особистісні властивості: музична обдарованість та всебічна музична освіта; певна

філософсько-світоглядна ідейна переконаність, високий рівень загальної та музичної культури; емоційно-вольові, організаційно-педагогічні здібності, фізична придатність до хормейстерської діяльності. Цікавою для нас є оцінка вчителя музики-хормейстера М. Коваль: «Справжнім художником-педагогом, хормейстером є той, хто свої щирі сердні хвилювання, думки, почуття, враження, життєві переживання тощо вміє переплавляти у творчість» [3, 4]. Представлені вище положення дають змогу позиціонувати *диригентсько-хорову діяльність учителя музики як багатокомпонентний, самостійний вид професійно-мистецької функціональності, що має ознаки особистісно-творчого сприйняття, усвідомлення, трансляції ідейно-художнього змісту вокально-хорових творів і передбачає створення ціннісних пріоритетів актуалізації диригентсько-хорових знань, умінь, навичок у процесі духовно-естетичного виховання учнів засобами хорового мистецтва.*

У зв'язку з цим окреслюються напрямки творчої самореалізації майбутнього вчителя музики в площині продуктивної диригентсько-хорової діяльності. *Імпровізація* – найбільш активна форма музичної творчості. Сам термін «імпровізація», тобто «миттєве або спонтанне створення художнього твору безпосередньо в момент його виконання» [4, с. 16] містить зміст і сутність «мистецтва мислити і виконувати музику одночасно» [3, с. 14]. Це явище прийнято розглядати як невід'ємний компонент творчого процесу, що виникає безпосередньо в ході художньої діяльності, а також як її результат і засіб особистісного зростання та вдосконалення.

Поліаспектність прояву імпровізації в професійній діяльності вчителя музики зумовлюється складністю його функціональності та її інтегральною природою. Успішність цього явища залежить від рівня сформованості системи умінь: специфічно-професійних, особистісних, творчих. Як вважає Е. Громов, у процесі імпровізації поєднуються натхнення, афект, уява, інтуїція, майстерність, а специфічність їх вираження полягає в тому, що вони взаємодіють завдяки найважливішій властивості суб'єкта – швидкості психічних реакцій.

Слід зазначити, що для музиканта створення імпровізації може бути пріоритетною метою його творчої діяльності, а для вчителя музики імпровізація є лише засобом, який є актуальним сучасному моменту і певним умовам виконання професійних функцій. Цей напрям творчості не можна протиставляти ретельному плануванню навчально-виховної роботи, тому що вона сама є необхідним механізмом її успішної реалізації. Імпровізація як у мистецькій, так і у педагогічній діяльності виникає на «добре підготовленому ґрунті» і є результатом завзятої, копійки попередньої роботи фахівця.

Дослідження функцій імпровізації в практиці мистецької освіти показало, що вона синтезує виконавські, композиторські вміння і теоретичні знання та як дидактичний метод навчання має значний педагогічний потенціал у розвитку універсального типу вчителя музики. В умовах диригентсько-хорової підготовки студентів формуються спеціальні навички імпровізації, які є своєрідним напрямом самостійної творчості. Як дуже складне за структурою явище, музично-педагогічна імпровізація вчителя музики включає різноманітні її прояви: транспонування, підбір по слуху, вербалізація музичних вражень, дієво-комунікативні реакції на ситуації тощо.

Імпровізація у диригентсько-хоровій діяльності має певні характерні риси і специфіку утворення. У ряді творів композитори сучасності свідомо не деталізують текст, надаючи волю фантазії виконавця. Необхідно відзначити, що в хоровій музиці зросла роль імпровізаційного начала, з'явилися нові виражальні засоби внаслідок її синтезу з театральним і народним мистецтвами, що відкриває величезні можливості виконавцям для творчості. Існує багато хорових творів, в яких немає прямих вказівок композитора щодо імпровізаційних рухів, але сама партитура підштовхує до цього.

Таким чином, сучасна хорова музика надає великі можливості для творчої діяльності виконавців, і в цьому процесі особливого значення набуває володіння імпровізацією як окремим напрямком творчої самореалізації фахівця. На нашу думку, імпровізації у площині диригентсько-хорової діяльності притаманні особливості, які необхідно враховувати у навчально-виховному процесі майбутнього вчителя музики: 1) роль вокальної імпровізації; 2) взаємозв'язок вокальної імпровізації з поезією; 3) поєднання вокальної імпровізації з мануальною імпровізацією; 4) імпровізація як колективно-комунікативна взаємодія у виконанні.

Серед напрямів самостійно-творчого вияву, необхідних учителю музики, є також *інтерпретація*. Це явище являє собою процес складної діяльності, яка формується надзвичайно повільно, має непередбачувані результати. Вміння цього напрямку творчої самореалізації мають усі ознаки складного уміння. По-перше, їх реалізація охоплює різноспрямовані та різнофункціональні види діяльності; по-друге, це вміння вимагає здатності аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати тощо; по-третє, передбачає володіння комплексом спеціально-професійних знань й умінь: аналізу музичних творів, володіння технологією самостійного вивчення хорових творів, володіння інструментом, голосом, диригентським апаратом тощо [1; 2].

Необхідно визначити, що феномен інтерпретації у науковій літературі представлений таким чином: 1) логічна процедура (Є. Гуренко, Л. Мазель, В. Остроменський), 2) активний процес співтворчості (В. Кухаренко, О. Рудницька), 3) результат особливої діяльності свідомості, яку визначають як своєрідне переведення не тільки в іншу систему мови (знаково-смыслову), а й в іншу систему мислення (В. Ражніков, Г. Ципін).

У зв'язку з цим цей вид творчості поділяють на об'єктивну і суб'єктивну складові, причому першу асоціюють із творчістю композитора, другу – із творчістю самого виконавця. У свою чергу, виконавське мистецтво є відносно самостійною діяльністю, творчий рівень якої виявляється у процесі трактування. Це дає нам підстави розглядати виконавську інтерпретацію як творчу самореалізацію, що охоплює сприйняття твору (початкове його освоєння, побудову «слухової моделі»), осмислення (створення одного з виконавських варіантів продукту первинної творчої діяльності композитора) та відтворення його під час публічного виступу.

Отже, аналіз різних аспектів змісту та сутності даного явища, представлених в естетико-філософських і мистецтвознавчих першоджерелах, дає можливість стверджувати, що інтерпретація – це, насамперед, метод пізнання, який дає змогу створити художній образ твору у двох напрямках: інтерпретація, якій властива орієнтація на змістовну суть твору, що втілюється у вербальній формі; інтерпретація, що пов'язана із індивідним сприйняттям, усвідомленим відтворенням музичного матеріалу й виконавським особистісним прочитанням твору.

Звідси, інтерпретація як явище в професійній діяльності сучасного вчителя музики – це: по-перше, процес перекладу мистецького твору зі знаково-графічної системи на виразну, емоційно збагачену музичну мову; по-друге, трактування музично-теоретичних елементів, понять і категорій мистецького твору у вербально-комунікативній площині. У зв'язку з цим інтерпретатор залучає додаткові засоби: образні й емоційно-психічні характеристики, літературно-поетичні (вербальні) порівняння, аналогії з іншими видами мистецтв тощо.

Хорова музика, на перший погляд, менш, ніж інструментальна, дає основу для вільного інтерпретування, тому що її образний зміст конкретизується текстом. Але це, як підтверджує практика, не є обмежувальним чинником. У сучасному хоровому мистецтві зросла роль творчого начала, тому сучасний учитель музики як хормейстер і

виконавець повинен володіти інтерпретаційними вміннями прочитання та виконання вокально-хорових творів. Важливим для майбутнього вчителя музики є також уміння використати різні типи вербальних інтерпретацій, які дають можливість здійснити цілісний аналіз музичного твору; повніше осягнути художню концепцію твору у виконавській інтерпретації; реалізувати комунікативну функцію з виконавцями твору і дистанційно з автором; поглибити і розширити процес осягнення художнього образу музичного твору засобами різних видів мистецтв.

Таким чином, створення власної інтерпретації вокально-хорового твору – це і є творчість музиканта-педагога, яка зав'язана на багатозначності змісту матеріалу, можливості різного прочитання його інтонаційно-образного змісту, інтерпретаційного осмислення засобів художньої виразності.

Важливим напрямом творчої самореалізації особистості майбутнього вчителя музики в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін є активна, самостійна *дослідницька діяльність*, «...під якою розуміється їхня цілеспрямована навчальна, наукова, методична та організаційна діяльність, у процесі якої вони оволодівають навичками планування, організації, методики, реалізації та відповідного оформлення результатів...» [2, с. 16]. Пізнавально-аналітичні можливості розвиваються у спілкуванні з музикою, в процесі цілеспрямованого аналізу музичних творів, який є невід'ємною частиною діяльності особистості на уроках музики. На етапі аналізу студентами вокально-хорових творів набувається досвід музично-аналітичної діяльності, відбувається оволодіння знаннями і вміннями, необхідними для повноцінного музичного сприймання, аналізу музичного твору, вербалізування вражень.

Як підкреслює О. Ростовський, «аналіз музичного твору на уроці музики є аналізом художньо-педагогічним. Художнім – бо аналізується твір мистецтва, і цей аналіз впливає з його закономірностей; педагогічним – бо проводиться з урахуванням вікових особливостей дітей, музичного розвитку і завдань виховання. Художньо-педагогічний аналіз забезпечує естетичне засвоєння твору, сприяє реалізації виховної і пізнавальної функцій музичного мистецтва в їх єдності» [4, с. 46].

Професійна діяльність учителя музики супроводжується процесом постійного пошуку матеріалів, методів, засобів, прийомів апробації власних ідей. У цьому контексті актуальною стає дослідницька функція сучасного фахівця, яка виявляється в роботі з музичними творами. Вона заснована на вивченні різноаспектного, різножанрового репертуару, залученні теоретичної бази для виконання системного наукового пошуку та узагальненні музичної інформації.

Отже, дослідницька діяльність майбутнього вчителя музики має самостійно-творчий характер, що можливо за умови актуалізації таких рис, як цілеспрямованість у здійсненні аналізу, систематизація і реалізація поставлених практикою завдань. Поряд із цим значущості набувають навички освіти та самоосвіти, вміння знаходити ефективні форми та методи побудови різних типів музичних занять, репетиційної роботи, прагнення до систематичного опрацювання нового музичного репертуару в різних жанрах, схильність до нестандартних творчих рішень, відчуття гармонії, досконалості, краси в розкритті музичних художніх образів.

Поряд із імпровізаційними, інтерпретаційними та дослідницькими вміннями, що складають основу даних напрямів творчої самореалізації, важливе місце посідає вміння складати, *створювати музику*. Б. Асаф'єв зауважував, що «композиторство» не повинно обмежуватися спеціалізацією і пільгою для особливо обдарованих. Ця помилка музичної педагогіки минулого повинна бути виправлена, оскільки у більшості студентів, як показує практика, є задатки композиторського дару. З педагогічної точки зору найбільш складним завданням є активізація життєвої енергії, винахідливості,

художньо-організаційних здібностей, активізація музично-творчого інстинкту, які повинні супроводжувати весь процес роботи музиканта.

Велику увагу музично-творчому розвитку учнів приділяли відомі педагогі-музиканти Г. Нейгауз, Л. Баренбойм, Д. Кабалевський, які розглядали вміння створювати музику як невимушений прояв фантазії, вигадки, оригінальності мислення. Процес розвитку вмінь створювати музику передбачає виявлення можливостей творчої самостійності: здібності до генерування ідей, варіантів, способів дій, експериментування, самовираження. Композитор, створюючи нові музичні образи, вкладає в них власний художній зміст (ідеї, емоційно-ціннісне ставлення до дійсності, досвід творчої діяльності та інші). Творча самостійність у такому випадку виявляється в тому, що суб'єкт синтезує власні враження, уявлення, знання в адекватному чуттєвому образі й далі об'єктивує ці внутрішні образи у відповідній музичній формі.

Формування вмінь створювати музику передбачає узагальнення певних видів сприймання, а саме: 1) акустичне сприймання музики; 2) уявне, коли суб'єкт процесу свідомо викликає у себе асоціації щодо реального звучання твору; 3) символічне, коли відбувається перетворення в слуховій уяві звучання твору в змістовній формі. Композиторська діяльність майбутнього вчителя музики проявляється в діях, спрямованих на підвищення особистісного рівня професійної майстерності. Мотивація та потреба студентів у реалізації композиторських умінь – це найвищий рівень самостійної творчості, тому ми його позиціонуємо як узагальнювальний напрям творчої самореалізації – напрям *особистісного розвитку*.

Висновки. Отже, серед напрямів творчої самореалізації студентів педагогічних університетів слід виділити такі, що найбільш продуктивно і результативно сприяють формуванню й розвитку навичок творчої особистості та відповідають цілям і завданням професійної освіти майбутнього вчителя музики в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін: *комунікативно-імпровізаційний, інтерпретаційний, дослідницький та напрями особистісного розвитку*. З цими напрямками самостійної творчості безпосередньо пов'язані практично всі види музично-педагогічної діяльності вчителя музики, в тому числі й у диригентсько-хоровій практиці: виконавські навички (виконання музичних творів у цілому та фрагментарно, акомпанування, підбір по слуху тощо), навички вербального тлумачення (естетична, художня оцінка, словесне розкриття художнього змісту твору тощо), навички корекції власного виконання відповідно до особливостей слухацької аудиторії, навички поєднання виконання зі словесним тлумаченням тощо.

Отже, наукове осмислення феномена творчої самореалізації майбутнього вчителя музики дозволило дійти висновку, що *творча самореалізація майбутнього вчителя музики в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін – це процес постійного духовно-творчого збагачення засобами диригентсько-хорової активності, що вбирає в себе вмотивовану потребу в майбутній професійній діяльності, актуалізацію набутого досвіду та відчуття позитивного результату індивідуально-творчого самовираження в таких напрямках: інтерпретаційному, комунікативно-імпровізаційному, дослідницькому, особистісного розвитку*.

Література

1. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
3. Орлов В. Ф. Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін. За заг. ред. І. А. Зязюна / В. Ф. Орлов. – К. : Наукова думка, 2003. – 276 с.

4. Харченко П. В. Підготовка майбутнього педагога - музиканта до професійного розвитку / П. В. Харченко // Проф. – художня освіта України : зб. наук. праць. – Київ; Черкаси : Видавництво «Черкаський ЦНТЕІ», 2003. – Вип. 2. – С. 240 – 246.

Н. И. Гречаник

ДИРИЖЕРСКО-ХОРОВАЯ ПОДГОТОВКА КАК ОСОБЫЙ ВИД ТВОРЧЕСКОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ

Резюме

В статье раскрыта сущность направлений творческой самореализации будущего учителя музыки в системе дирижерско-хоровой подготовки.

Ключевые слова: творческая самореализация, дирижерско-хоровая подготовка, дирижерско-хоровая деятельность.

N. Grechanyk

CHOIR CONDUCTOR TRAINING AS A SPECIAL KIND OF SELF-ACTUALIZATION FUTURE MUSIC TEACHER

Summary

The article focuses on proving to improvement the methodical preparation of future music teachers to creative self-study in the disciplines of choral kapellmeister analyses of musical and educational experience.

Key words: creative self-realization, research aspect creative self-realization.

УДК 378.016:004.42

I. С. Мінтій

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ПРОГРАМУВАННЯ

У статті розглядаються спеціальні методи навчання інформатики для формування у студентів педагогічних університетів компетентностей з програмування, наведено властивості цих методів та приклади їх використання під час вивчення курсу «Вступ до програмування».

Ключові слова: компетентнісний підхід, методи навчання, метод доцільно дібраних задач, метод демонстраційних прикладів, обчислювальний експеримент та програмування, метод проектів.

Постановка проблеми, її зв'язок із важливими завданнями. *Методи навчання* (гр. methodos – шлях пізнання, спосіб знаходження істини) – це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності педагога й студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань [3, с. 251].

Методи навчання «є категорією історичною, ...змінюються зі зміною цілей та змісту навчання» [4, с. 86], тому у зв'язку з переорієнтацією освіти зі знаннєвого підходу на компетентнісний виникає необхідність переглянути і методи навчання в методичній системі формування у студентів педагогічних університетів компетентностей з програмування.

При виборі методів навчання мають ураховуватися: мета навчання; спеціалізація навчального закладу; особливості навчальної дисципліни в цілому та конкретного заняття; індивідуальні особливості та компетентності студентів (фізичні особливості, риси характеру, рівень спеціальних предметних компетентностей), особливості групи; матеріально-технічна база навчального закладу; індивідуальні особливості та компетентності викладача (фізичні особливості, риси характеру, стосунки з групою,